

Raziskovalna naloga

Osnovna šola Pesnica

Področje: Slovenski jezik

VERZ, KITICA, RIMA ... UČENEC

mentorica: mag. Gordana Rodinger avtorici: Rebeka Gajšek in

lektorica: Mihaela Fike, prof. slov. j. Klara Zorman

Pesnica, marec 2024

POVZETEK

Poezija nas spremlja že od zgodnjega otroštva. V vrtcu smo skupaj brali pesmice, prav tako v nižjih razredih osnovne šole. Zdaj pri pouku obravnavamo njihovo zunanjo in notranjo zgradbo. Nekaterim je poezija bližje, drugim pa ni ravno pri srcu. Nekaj pa zagotovo drži. Ljudje, ki berejo poezijo, v pesmih poiščejo neko pomoč ali pa se z njeno vsebino lahko poistovetijo in imajo zato občutek, da nimajo samo oni takšnih težav. Da v tem niso sami.

Najin osrednji cilj raziskovalne naloge je bil ugotoviti, kako učenci prve triade sprejemajo in razumejo poezijo. Z nalogo pa sva želeli ugotoviti, ali učiteljice, ki poučujejo v različnih triadah opažajo, da učenci vedno manj radi berejo poezijo ter kaj o poeziji menijo učenci 8. in 9. razredov naše šole.

Zadali sva si več hipotez, ki sva jih s pomočjo različnih metod lahko potrdili ali ovrgli, pridobili pa sva tudi sicer zelo zanimive rezultate. Izpostavili bi to, da imajo učenci ob vstopu v šolo zelo radi poezijo, navdušenje se začenja izgubljati v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju, v tretjem pa se pri nekaterih popolnoma izgubi. Ugotovili sva, da učenci poezije ne berejo radi in da je razlika me dekleti in fanti, in sicer pri branju lirskih in epskih pesmi. Ugotovili sva tudi, da učenci tudi sicer sploh ne berejo radi.

KAZALO

1 UVOD	1
1.1 Cilji naloge	1
1.2 Namen naloge.....	1
1.3 Raziskovalna vprašanja raziskovalne naloge.....	1
1.4 Metode dela	2
2 TEORETIČNI DEL	3
2.1 Kaj je poezija.....	3
2.2 Kako opredeliti otroško poezijo	3
2.3 Delitev otroške poezije	4
2.4 Poezija v Učnem načrtu za slovenščino za osnovne šole	4
3 EKSPERIMENTALNI DEL	6
3.1 Nastopi v prvi triadi.....	6
3.1.1 Drugi razred.....	6
3.3 Intervjuji z učiteljicami in knjižničarko šole ter knjižničarko Mariborske knjižnice, enota Pesnica	17
3.4 Analiza ankete	25
3.4.1 Analiza ankete osmošolci	25
3.4.2 Analiza ankete devetošolci	30
3.5 Se da drugače.....	35
3.5.1 Dane Zajc: Moja prva pesem (6. r)	35
3.5.2 Ljudska: Pegam in Lambergar (7. r)	36
3.5.3 France Prešeren: Povodni mož (8. r).....	37
3.5.4 France Prešeren: Zdravljica (9. r)	38
4 IZ TEGA SLEDI	40
6 VIRI IN LITERATURA.....	43

7 PRILOGE.....	44
7.1 UI Krof	44
7.2 UL Lovska	47
7.3 Vprašanja za knjižničarko	54
7.3 Vprašanja za učiteljice	55
7.4 Anketa za učence.....	58
7.5 Priprava na pouk 2. in 3. r	60

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Spol anketiranih osmošolcev	25
Graf 2: Dekleta UB in NUB 8. r	25
Graf 3: Fantje UB in NUB 8. r	26
Graf 4: Pesniška sredstva dekleta 8. r	29
Graf 5: Pesniška sredstva fantje 8. r.....	29
Graf 6: Spol anketiranih devetošolcev	30
Graf 7: Dekleta UB in NUB 9. r	31
Graf 8: Fantje UB in NUB 9. r	31
Graf 9: Pesniška sredstva dekleta 9. r	34
Graf 10: Pesniška sredstva fantje 9. r.....	34

KAZALO TABEL

Tabela 1: Kaj učence dolgočasi.....	7
Tabela 2: Analiza pesmi Krof.....	7
Tabela 3: Rimane besede 2. r	10
Tabela 4: Analiza pesmi Lovska	13
Tabela 5: Rimane besede 3. r	16
Tabela 6: Kaj ti je pri obravnavi UB najbolj všeč 8. r.....	26
Tabela 7: Utemeljitev lirske in epske pesmi osmošolci	28

Tabela 8: Ali rad/a bereš (8. r)?	30
Tabela 9: Kaj ti je pri obravnavi UB najbolj všeč 9. r.....	32
Tabela 10: Utemeljitev lirske in epske pesmi devetošolci.....	33
Tabela 11: Ali rad/a bereš (9. r)?	35

KAZALO SLIK

Slika 1: Lirika, epika in dramatika	3
Slika 2: Primer 1 risbice in rimane besede.....	9
Slika 3: Primer 2 risbice in rimane besede.....	9
Slika 4: Primer 3 risbice in rimane besede.....	10
Slika 5: Narisana rima smreka-obleka	13
Slika 6: Narisana rima lisica-prepelica	14
Slika 7: Narisana rima polje-obzorje	14
Slika 8: Nadaljevanje kot zgodba v verzih	15
Slika 9: Nadaljevanje zgodbe	15
Slika 10: Nadaljevanje kot pesem.....	16
Slika 11: Narisano nadaljevanje	16

1 UVOD

Poezija nas spremlja že od zgodnjega otroštva. V vrtcu smo skupaj brali pesmice, prav tako v nižjih razredih osnovne šole. Zdaj pri pouku obravnavamo njihovo zunanjo in notranjo zgradbo. Nekaterim je poezija bližje, drugim pa ni ravno pri srcu. Nekaj pa zagotovo drži. Ljudje, ki berejo poezijo, v pesmih poiščejo neko pomoč ali pa se z njeno vsebino lahko poistovetijo in imajo zato občutek, da nimajo samo oni takšnih težav. Da v tem niso sami.

1.1 Cilji naloge

Najin osrednji cilj raziskovalne naloge je bil ugotoviti, kako učenci prve triade sprejemajo in razumejo poezijo. Z nalogo pa sva želeli ugotoviti, ali učiteljice, ki poučujejo v različnih triadah opažajo, da učenci vedno manj radi berejo poezijo ter kaj o poeziji menijo učenci 8. in 9. razredov naše šole.

1. 2 Namen naloge

Namen naloge je ugotoviti, kako poezijo sprejemajo učenci prve triade, kaj o njej mislijo učiteljice in učenci 8. in 9. razreda najine šole.

1. 3 Raziskovalna vprašanja raziskovalne naloge

V sklopu raziskovalne naloge sva si zastavili naslednja raziskovalna vprašanja:

H1: Učenci drugega razreda imajo radi poezijo.

H2: Učenci tretjega razreda razumejo pripovedno pesem in tvorijo rime.

H3: Učiteljice prve in druge triade menijo, da imajo učenci radi poezijo, med tem ko učiteljice tretje triade opažajo, da učenci poezije več ne marajo.

H4: Fantje v osmem in v devetem razredu ne berejo poezije.

H5: Fantom v osmem in devetem razredu so bližje pripovedne pesmi.

H6: Dekleta v osmem in v devetem razredu ne berejo poezije

H7: Dekleta v osmem in v devetem razredu imajo raje izpovedne pesmi.

H8: Osmo in devetošolci ne berejo radi.

1. 4 Metode dela

Pri raziskovanju sva uporabljali več metod dela. Najprej sva pregledali literaturo in vire ter se poučili o tem, kaj je poezija. Nato sva izvedli ure slovenščine v drugem in tretjem razredu, kjer sva za pridobivanje mnenja učencev uporabili metodi opazovanja in pogovora.

Uporabili sva tudi metodo intervjuja. Z njo sva učiteljice naše šole povprašali, kaj si mislijo o tem, kako poučevati poezijo in kdaj se »ljubezen« do poezije zaključi. Prav tako sva pogovor opravili s knjižničarko splošne knjižnice v Pesnici.

Za mnenje osmo- in devetošolcev sva uporabili metodo anketiranja in njihove odgovore prikazali s pomočjo grafov in tabel.

Na koncu sva ob pesmih, ki jih učenci od 6. do 9. razreda morajo obravnavati pri pouku slovenščine, podali tudi nekaj najinih predlogov.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Kaj je poezija

Mojca Honzak (2001) književnost deli po obliki in po izvoru. Po izvor jo razdeli na ljudsko in umetno. Po obliki pa jo deli na poezijo (vezano besedo) in prozo (nevezano besedo), pri čemer zapiše, da pa je leposlovje lahko epika, lirika in dramatika. To prikazuje tudi slika 1.

Slika 1: Lirika, epika in dramatika

Vir: Honzak, 2001, str. 11

Poezija izhaja iz grške besede *poesis* in pomeni delati, pesniti. V širšem pomenu beseda poezija pomeni vso književnost v vezani obliki. Če vzamemo ožjo opredelitev, pa govorimo o pesmi, se pravi o književnem ustvarjanju v obliki pesmi (Honzak, 2001).

Pesmi delimo na epske in lirske. Epske pesmi imenujemo tudi pripovedne pesmi, kar pomeni, da pesem predstavlja zgodbo, dogodke ipd. (prav tam).

Na drugi strani pa poznamo lirske ali izpovedne pesmi, kjer lirski subjekt izraža svoje mnenje, občutenja, čustva ipd. (Zapiski slovenski jezik - umetnostna besedila, 2023).

Meja med njima je težko določljiva in elementi enih in drugih se večkrat prepletajo (Honzak, 2001).

2.2 Kako opredeliti otroško poezijo

V otroški poeziji najdemo tako prstne igre, uspavanke, izštevanke, nagajivke, rajalne pesmi in pesnitve. Ob tem je potrebno upoštevati, da je poezija tisti del književnosti, ki je zapisan v verzih, lahko imajo rimo in imajo tudi ritem (Haramija, 2017).

Avtorica (prav tam) nadalje poezijo deli na lirske in na epske pesmi, pri čemer izpostavi, da so lirske pesmi v otroški poezije povezane z doživljanjem, osebo (pogosto tudi z živaljo, igračo, predmetom), razpoloženjem, okoljem ipd. Epske pesmi pa vključujejo pripovedovanje.

2.3 Delitev otroške poezije

Delitev otroške poezije povzemava po dr. Saksidi, ki omenja tri tipe slovenske mladinske poezije:

- vzgojno-poučni tip,
- idealizacijski tip in
- zbliževalni/dvogovorni tip (Saksida, 1994).

Pri vzgojno-poučnem tipu je po mnenju avtorja pomembno, da se pesnik želi približati otroku kot identifikacijskem modelu. Poezija je napisana z namenom, da naslovnika, torej otroka, vzgaja in izobrazi. Z besedili pesmi želi tvorec posredovati sistem vrednot (prav tam).

Idealizacijski tip slovenske mladinske poezije opiše avtor kot idilo, ki jo zaznamuje neproblematičnost otrokovega položaja v resničnosti, za kar pesnik uporablja denimo pomanjševalnice. Poudarjene so čustvene prvine, pesnik pa otroka predstavi kot ljubkega, pridnega, prisrčnega, igrivega in nedolžnega (prav tam).

Dvogovorni/zbliževalni tip obuja otroškost in se vživlja v otroka. Pojavljajo se nenavadne besedne zveze, prav tako pa se pojavljajo tudi težje teme za otroke, kot je denimo smrt.

2.4 Poezija v Učnem načrtu za slovenščino za osnovne šole

S pomočjo učiteljice sva pogledali Učni načrt za slovenščino za osnovno šolo. Ugotovili sva, da so cilji, ki jih učiteljice pri poeziji v prvi triadi upoštevajo, in ki so pomembni pri poeziji, naslednji (Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina, 2018):

- učenci in učenke se pri poslušanju/branju umetnostnih besedi primerno odzivajo;

- izražajo in primerjajo svoje doživetje, čustva, predstave in misli, ki se jim vzbudijo pri poslušanju/branju;
- predstavljajo razloge, zaradi katerih se jim kaj v umetnostnem besedilu zdi pomembno (npr. dogodek, oseba ipd.);
- v poslušani/prebrani pesmi naslov povežejo z besedilom;
- prepoznajo kitico kot zgradbeno in pomensko enoto;
- izražajo svoje razumevanje pesmi in ga primerjajo z razumevanjem sošolcev;
- doživljajo zvočnost pesmi, zlasti ritem in rimo.¹

V drugi triadi bi izpostavili:

- zaznavajo ritem pesmi;
- prepoznavajo menjavanje ritma zaradi sprememb razpoloženja;
- zaznavajo ponavljanje posameznih glasov;
- zaznavajo rimo in opazujejo pomenska razmerja med rimanimi besedami;
- zaznavajo likovno podobo pesmi, razumejo tudi povezavo med likovnostjo in sporočilnostjo pesmi;
- opazujejo členjenost pesmi – najprej verz in kitico, nato dolžino verza, število in dolžino kitic (prav tam).

Tretja triada pa ima pri ciljih pri poeziji zapisano:

- učenci in učenke doživljajo, razčlenjujejo, vrednotijo in primerjajo pesemska besedila;
- v besedilu poiščejo rimo in opazujejo njen učinek; povezujejo jo s sporočilnostjo pesmi;
- zaznavajo likovno podobo pesmi;
- zaznavajo in opazujejo pretiravanje, stopnjevanje in refren/pripev ter jih poimenujejo s strokovnimi izrazi;
- razlikujejo med lirsko in epsko pesmijo;
- v 8. in 9. r. prepoznavajo ep, balado, romanco in sonet; ob izbranem primeru znajo predstaviti njihove razločevalne značilnosti; pri vrednotenju pesmi predstavijo tudi njene vrstne značilnosti.

¹ Ciljev je še več, izbrali sva cilji, ki sva jim skušali slediti pri pouku.

3 EKSPERIMENTALNI DEL

Raziskovalni del najine naloge je razdeljen na tri dele. V prvem delu sva izvedli uri v prvi triadi, ob čemer sva zadovoljstvo učencev s poezijo merili tako, da sva jim postavili vprašanja in prešteli dvignjene roke.

Drugi del zajema intervjuje z učiteljicami, ki poučujejo slovenščino na šoli v vseh triadah.

Tretji del zajema anketiranje osmo in devetošolcev o tem, kaj menijo o poezijo, pri čemer naju je zanimalo tudi njihovo znanje.

Podali sva tudi predloge za obravnavo pesmi od 6. do 9. razreda.

3. 1 Nastopi v prvi triadi

3.1.1 Drugi razred

V drugem razredu sva predstavili pesmi:

- Feri Lainšek: Vem, da sem krava
- Anja Štefan: Krof

Učencem sva se najprej predstavili. Potem sva jih vprašali, ali imajo radi pesmi in 11 učencev od 13 je dvignilo roko, da jih imajo.

Rebeka je učencem prebrala pesem Vem, da sem krava. Vprašali sva, ali jim je pesem všeč. Pesem smo nato obnovili tako, da smo prebrali krtico po kitico in se o njej pogovorili. Pesem jim je bila težje razumljiva, zato so potrebovali najino pomoč. Npr. razumeli so, da jim tekne trava, in potem sva pomagali tako, da sva prebrali prva verza in potem so dejali, da ji tekne trava, ker je krava in se tako prehranjuje. Razumeli so posamezne verze, ne pa kitic. Na koncu so pesem razumeli in šele nato sva jim pokazali ilustracijo. Ugotovili so, da je kravi ime Jagoda in to jim je bilo všeč. Ker se krava v hlevu dolgočasi, smo se pogovarjali o tem, kaj jih dolgočasi. Odgovori so zbrani v tabeli 1. Odgovori so se večkrat ponovili.

Tabela 1: Kaj učence dolgočasi

delati domačo nalogo
matematika
spoznavanje okolja

Vir: Lastni, 2023

Zanimalo naju je tudi, kaj radi počnejo oni, oziroma katere dejavnosti so jima všeč. Rekli so, da imajo radi šport, se radi igrajo s prijatelji in plešejo.

Pesem je bila drugošolcem smešna. 13/13 so bile všeč ilustracije, pesem je bila všeč 10, ni bila všeč 1, smešna pa je bila 9 drugošolcem.

Z učenci sva se pogovarjali, kako poteka njihov dan doma. Odgovoril so bili, da hodijo na plesne, da se igrajo s sestrico, pomagajo staršem, hodijo na nogomet, gledajo risanke ipd.

Nato smo se igrali vislice in rezultat igre je bila beseda krof. To je tudi naslov naslednje pesmice. Klara je učencem prebrala pesem Krof. Pesem smo tudi tokrat obnovili na enak način kot prej, kitico po kitico in se o njej pogovorili. Zapomnili so si posamezne besede in besedne zveze in jih večkrat ponovili. Tudi to pesem so težje razumeli, zato sva jim morali veliko pomagati. Klara je razložila besedi grof in grofica, pomagali so ji tudi nekateri učenci, ki so vedeli, kdo je grof. Prav tako so učenci poznali verze in so jih v pesmi znali pokazati. Pogovorili smo se o vsakem verzu posebej in šele nato o celotni kitici. V spodnji tabeli je zapisano, ali jim je bila pesem všeč.

Tabela 2: Analiza pesmi Krof

Vprašanje	2. a
Komu je bila pesem smešna	10
Komu so bile všeč ilustracije	11

Kumu je bila pesem strašna	8
Komu ni bila všeč	4

Vir: Lastni, 2023

V pesmi med drugim izvemo, da grofica rada je potico, grof pa krof in potico, zato sva učence vprašali, kaj je njihova najljubša hrana. Odgovorili so:

- lizike,
- sladkarije,
- limone,
- zelenjava,
- lubenica,
- sladkor,
- pečen krompirček ...

Povedali so tudi, da radi pijejo, denimo omenili so kefir, fanto, cedevito, otroško kavo, kokakolo, vodo, limonado in čaj.

Potem jim je Rebeka razdela delovne liste. Pri vsaki nalogi smo skupaj prebrali navodila, nalogo pa so reševali sami. Sva jim pa pri tem pomagali, čeprav so bili pri reševanju samostojni.

Zanimalo naju je, kakšen se jim je zdel grof in večina drugošolcev je odgovorila, da je bil star in vesel, enemu učencu pa se je zdelo, da je bil grof lačen. Želeli sva, da si izmislijo za grofa in grofico imena. Poimenovali so ju z imeni, ki so jim blizu, recimo Mojca, Lukas, Matej, Maja, Igor pa tudi Janez in Mimika, Jože in Jožica. Narisali so tudi najljubšo sladico in najljubšo rimo in morali so potem nanjo poiskati rimo. Nekateri odgovori so podani spodaj.

Slika 2: Primer 1 risbice in rimane besede

Vir: Lastni, 2023

Slika 3: Primer 2 risbice in rimane besede

Vir: Lastni, 2023

Slika 4: Primer 3 risbice in rimane besede

Učenci so tudi pravilno zapisali, da se grof ni lotil potice, saj se je bal grofice, največkrat izpisan rimani par pa je bila grofica-potica in grof-krof.

Želeli sva tudi, da razmišljajo, kaj se je zgodilo z grofom. Najpogosteje so zapisali, da je pojedel krof, en odgovor je bil, da je kupil krof, dva učenca pa sta prepričana, da je pojedel potico. Na koncu so lahko grofa in grofico tudi narisali.

Ob koncu ure smo se igrali igro o rimah. Dali sva jim besedo kolaček in iskali so rimo na lonec, nato je učenec povedal besedo in se je iskala rima.

Odgovore prikazujemo v tabeli 3.

Tabela 3: Rimane besede 2. r

KOLAČEK	MAČEK
BANANA	BANA
ANA	ZASPANA
OBLEKA	SMREKA-OPEKA-ŠTEKA

Vir: Lastni, 2023

Na koncu sva še enkrat povprašali, ali so jim pesmi všeč. 12 učencem so pesmi postale bolj zabavne, en učenec pa svojega mnenja ni spremenil.

3.1.2 Tretji razred

Na šoli imamo dva tretja razreda, zato sva uri izvedli v obeh razredih.

V 3. b sva nastop izvedli 8. 11. 2023, v 3. a pa teden dni kasneje, 16. 11. 2023. Pripravili pesmi:

- Andrej Rozman Roza: Mandarina
- Andrej Rozman Roza: Lovska

Po tem, ko sva se učencem predstavili, sva jih vprašali, zakaj menijo, da sva pri njih. Dobili sva različne odgovore, v 3. b so rekli »da jih kaj naučiva«, »da bova imeli uro«, podobno pa tudi v 3. a. Po tem, ko sva povedali, da bova njihovi učiteljici, naju je zanimalo, ali vedo, kaj so to pesmi. Tako sva začeli obravnavo učne ure.

3. a in b:

- »pesmi, ki so na radiu«,
- »pesmi, ki jih pojejo pevci«.

Po najinem namigu in ob pomoči učiteljice smo prišli do odgovora, da so to »pesmi, ki se jih naučijo na pamet«.

Učence sva vprašali, ali imajo radi poezijo. V 3. a jih je 8/15 dvignilo roko, v 3. b 7/15.

Prva, uvodna, pesem je bila Mandarina, zato sva učence povprašali, če imajo radi mandarine in ali vedo, zakaj imava zraven mandarine. Tako sva skušali namigniti, kaj je tema prve pesmi. In ko sva jih vprašali, ali vedo, kakšen bo naslov pesmi, so le tega takoj povezali z mandarino.

Pesem sva prebrali. Po prebrani pesmi naju je zanimalo, kaj si mislijo o pesmi, oziroma če jim je bila pesem všeč. Vsi so dvignili roko, da jim je bila pesem všeč. Uro sva nadaljevali tako, da sva se z njimi pogovorili o vsaki kitici posebej. Analizo je vodila Klara. Tako smo ugotovili, da prva kitica pripoveduje o Micku (črvu), ki zleze v mandarino, v naslednjih kiticah pa družina črvov poje mandarino in jo nato zapustijo. Deklica, ki mandarino najde, je jezna, saj ji nekdo mandarino poje. Učenci niso razumeli besede krhelj, ki jo je Klara razložila. Dogajanje v pesmi sva povezali z

njihovim življenjem in tako so med drugim povedali, da so recimo utrujeni, ko se igrajo. Ker so črvi živeli v družini v mandarini, sva se z učenci dotaknili tudi te teme in se pogovorili, kje bi radi živeli in kakšno družino želijo zase, ko bodo odrasli. Tako so denimo povedali, da bi radi živali:

- v gradu,
- v vili,
- v jagodi,
- deklica je dejala, da bi rada imela moža in dva otroka,
- nekdo je izrazil, da je dejal, da želi edinčka ipd.

Pogovarjali smo se tudi o poklicih, ki jih bi želeli opravljati: učiteljica, voznik avtobusa, telovadka (gimnastičarka), učiteljica jahanja, gasilka.

Na koncu so povedali, da so pesem zaradi povezovanja z njihovim življenjem tudi lažji razumeli.

Razlike med 3. a in 3. b v tem prvem delu ni bilo, saj so oboji zelo radi sodelovali, odgovarjali ipd. Na koncu sva jim mandarine razdelili in zanimivo je bilo, da so iskali v mandarini črve.

Po premoru s sladkanjem z mandarini sva jim razdelili učne liste, na katerih je bila narisana križanka o živalih. Zanimivo je, da je le ena učenka prepoznala pava. Geslo križanke je bilo lovec. Kar je tudi povezano z naslovom druge pesmi Lovska. Med tem ko so reševali križanko, vsak sam, sva jim tudi pomagali, da so na koncu vsi dobili pravilno geslo. Vprašali sva jih, kaj menijo, zakaj je rešitev lovec. Po glasnem razmišljanju in ob najini pomoči smo prišli do odgovora, da bo pesem, ki jo bomo obravnavali, govorila o lovcu. Pesem jim je prebrala Rebeka in pogovorili smo se o vsebini pesmi. Predstavila jim je tudi ilustracije.

Zanimalo naju je, ali jim je bila pesem smešna, ilustracije všeč, strašna, ni bila všeč. Odgovore podajava v tabeli 4.

Tabela 4: Analiza pesmi Lovska

Vprašanje	3. a	3. b
Komu je bila pesem smešna	10	6
Komu so bile všeč ilustracije	13	11
Komu je bila pesem strašna	2	7
Komu ni bila všeč	1 (ni zanimiva)	3 (ni bilo zanimivo, ni mi všeč ime)

Vir: Lastni, 2023

Po pogovoru o pesmi sva jim razdelili učni list, na katerem so obkroževali in zapisovali odgovore. Odgovore so tudi narisali. Zanimalo naju je, ali so razumeli vsebino pesmi, prav tako pa sva želi izvedeti, ali učenci poznajo rimane besede. Ugotovili sva, da tretješolci pesmi o lovcu niso povsem razumeli, saj niso vsi prepoznali, da je lovec o vsem tem le sanjal, vedeli pa so, kaj lovec dela. Večina učencev je kot rimani par našlo obleka-smreka, polje-obzorje in svit-danit, lisica-prepelica. Pred reševanjem naloge sva jim razložili, kaj je značilno za rimane besede, prav tako sva učencem med iskanjem le teh tudi pomagali.

Rime so tudi narisali.

Slika 5: Narisana rima smreka-obleka

Vir: Lastni, 2023

kako pa so ti videti, če jih narišemo?

Slika 6: Narisana rima lisica-prepelica

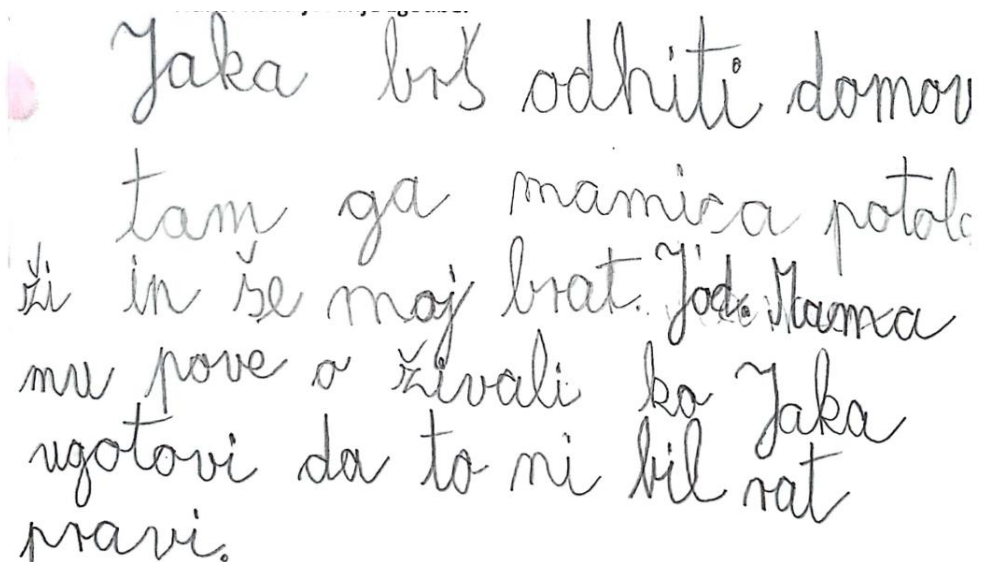
Vir: Lastni, 2023

Slika 7: Narisana rima polje-obzorje

Vir: Lastni, 2023

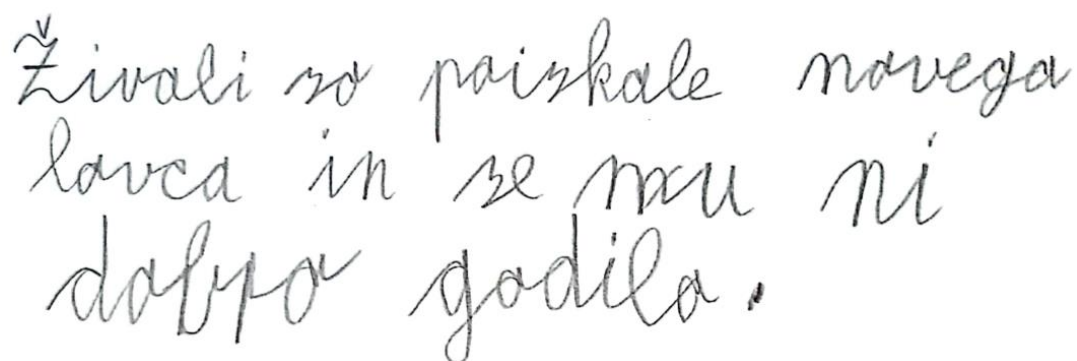
Zanimive odgovore sva dobili tudi pri zadnji nalogi. Lahko so dorisali, dopisali ali napisali pesem.

Jaka brš odhiti domov
tam ga mamica potole
ži in še moj brat. Joda. Mamma
mu pove o živali ko Jaka
ugotovi da to mi bil rat
pravi.

Slika 8: Nadaljevanje kot zgodba v verzih

Vir: Lastni, 2023

Živali so paiskale novega
lavca in se mu ni
dalyo godila.

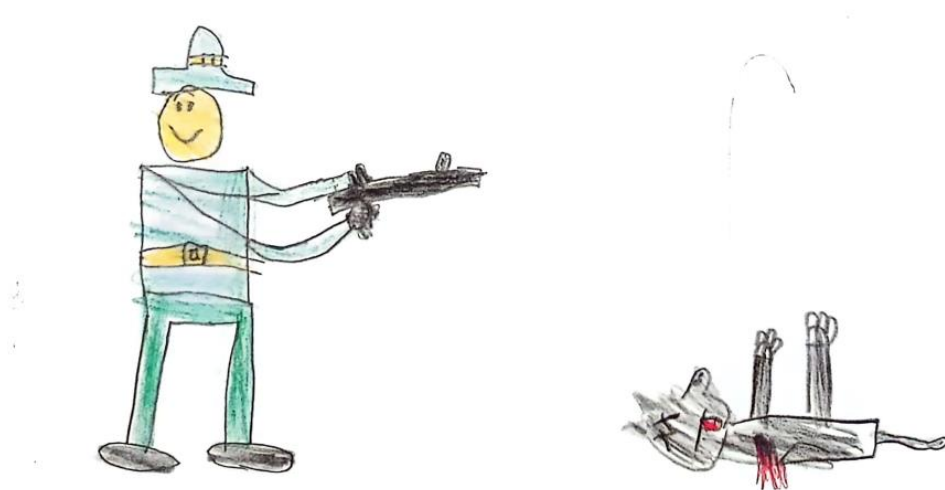
Slika 9: Nadaljevanje zgodbe

Vir: Lastni, 2023

Ko se zbudi, se
skuha kava in
paje zastok oblečen
še v pižami.

Slika 10: Nadaljevanje kot pesem

Vir: Lastni, 2023

Slika 11: Narisano nadaljevanje

Vir: Lastni, 2023

Na koncu smo se igrali igro o rimah. Dali sva jim besedo lonec in iskali so rimo na lonec, nato je učenec povedal besedo in se je iskala rima.

Odgovore prikazujeva v tabeli 5.

Tabela 5: Rimane besede 3. r

LONEC	KONEC
JON	BONBON-BALON
NOGOMET	ROKOMET

HRUŠKA	BUŠKA-DEBELUŠKA
SLON	PARDON-VAGON-SALON
TABLJA	SABLJA
GROB	GOLOB

Vir: Lastni, 2023

S tem sva uro zaključili in učence povprašali, ali so spremenili mnenje o poeziji. Odgovarjali so, da so jim pesmi sedaj bolj všeč, roko pa jih je dvignilo 13/15 in 12/15.

3.3 Intervjuji z učiteljicami in knjižničarko šole ter knjižničarko Mariborske knjižnice, enota Pesnica

V nadaljevanju predstavljava odgovore učiteljev, ki so bili pripravljene odgovoriti na najina vprašanja v intervjuju. Predvsem naju je zanimalo, ali učenci poezijo radi berejo, kdo bere raje, fantje ali dekleta, in kakšne pesmi so jim všeč. Poseben pogovor sva pripravili tudi s knjižničarko, ki v šolski knjižnici poskrbi, da dobimo želene knjige.

Pogovor s knjižničarko šole

Knjižničarka nama je povedala, da si poezijo izposodijo izključno učenci prve triade, kjer je tudi pogoj za zaključeno bralno značko. Starejši učenci si zbirko poezij izposodijo le, če morajo.

Na vprašanje, če prihaja do razlik pri izposojanju poezije med deklicami in dečki, nama je knjižničarka povedala, da nama na to vprašanje težko odgovori, saj učenci poezije prostovoljno ne berejo. Povedala nama je tudi, da v zadnjih petih letih nihče od šestega do devetega razreda pesmi ni deklamiral za bralno značko.

Učenci 1. triade si izposodijo avtorje, ki jih jim priporoča knjižničarka. Priporoča jim Župančičeve Mehurčke, pesmi Srečka Kosovela, Zvezdano Majhen, Nika Grafenauerja, Kajetana Koviča, Bino Štampe Žmavc, Toneta Pavčka, Borisa A. Novaka, Ferija Lainščka ...

Pogovor s knjižničarko knjižnice v Pesnici

Knjižničarko Mariborske knjižnice, enota Pesnica, sva vprašali, ali si osnovnošolci posojajo poezijo. Odgovorila je, da si poezijo izposodijo mlajši učenci, saj jim knjige največkrat izberejo starši. Starejši, kot so, manj si izposojajo pesniške zbirke, oziroma si jih ne izposojajo več. Berejo prozna besedila, denimo učenci 4. razreda najpogosteje izberejo Kapitana Gatnika.

POGOVOR Z UČITELJICAMI 1. TRIADE

Učiteljica1

Učiteljica1 poučuje že 26 let. Trenutno uči 1. razred. Pove nama, da učenci po njenih izkušnjah radi berejo poezijo in prozo. Odvisno je od teme, ki jo pesem ali proza obravnavata. Povedala nama je tudi, da otroci radi poslušajo otroške pesmice in se z njimi poistovetijo. Težava nastopi pri razumevanju nekaterih besed.

Ob vprašanju, če poezijo raje berejo dečki ali deklice in kje se kažejo razlike v pesmih, ki jih otroci berejo, je učiteljica1 odgovorila, da deklice raje berejo o naravi, punčkah, metuljih ..., dečki pa pesmice v obliki ugank in o vozilih. Dečki prav tako raje ostanejo realistični, deklice pa se pri razlagi pesmi že spuščajo v domišljijo.

Pesmice obravnavajo tako, da učiteljica pesem prebere, nato pa počaka na odziv otrok. Nato jo še enkrat prebere ter razloži pomen neznanih besed. Prida tudi različen ton branja, glede na vsebino pesmi. Pove nama, da imajo otroci raje epske pesmi, saj lažje razumejo vsebino. Temo in sporočilo otroci razumejo s pomočjo učiteljice, ko jim zastavlja vprašanja. Ko sva jo vprašali, ali otroci po uri poezije pokažejo večje zanimanje za poezijo kot pred uro, je učiteljica1 odgovorila, da nama na to vprašanje težko odgovori, ker včasih pokažejo večje zanimanje, spet drugič pa ne.

Pri pouku učenci poezijo poustvarjajo tako, da narišejo osebo, ki nastopa v pesmici ali pa narišejo drugačen konec. Če naloga zahteva, da se pesem napiše, se deklice trudijo napisati pesmico, medtem ko pa imajo fantje pri tem velike težave. Za konec nama še pove, da berejo predvsem pesniško zbirko Mehurčke.

Učiteljica2

Učiteljica2 prav tako uči slovenščino v 1. razredu. Poučuje 5 let. Pove nama, da imajo otroci radi poezijo in prozo. Odvisno je od posameznika. Otroci tudi radi poustvarjajo, igrajo igre vlog, nastopajo in pojejo pesmice. Pri obravnavanju poezije je otrokom zabavno nastopati in biti v središču pozornosti, seveda je to odvisno od značaja učenca, ampak v večini primerov je tako. Pesmice radi tudi pojejo.

Na vprašanje, če prihaja do razlik med deklicami in dečki, nama odgovori, da v 1. razredu še ne prihaja do velikih razlik. Tisti, ki si prej zapomnijo pesem, jim je ta tudi bolj všeč, saj se lahko pohvalijo s tem, da nekaj znajo.

Poezijo pri pouku obravnavajo tako, da sledijo določenim korakom: motivacija, deklaracija ali recitacija, upodabljanje besed z risbami, grajenje asociacij na besedilo, iskanje neznanih besed, teme in sporočila, branje pesmi s pomočjo upodobljenih slik, doživeto branje in petje pesmi.

Poustvarjajo z ustvarjanjem rim, likovno in dramsko. Pove nama, da imajo njeni učenci raje lirске pesmi, saj so bolj osebne in se jih bolj dotaknejo, so pa nekateri dečki ob tem nekoliko bolj zadržani. Otroci samostojno razumejo temo in sporočilo. Učencu 1. razreda po urah poezije pokažejo tudi večje zanimanje za poezijo kot pred uro, najbolj pa jim vzbuja zanimanje humor v pesmih. Pove nama, da otroci še ne pišejo svojih pesmi, berejo pa predvsem Mehurčke.

Učiteljica3

Učiteljica3 uči slovenščino v 1. triadi in poučuje že 20 let. Meni, da otroci 1. triade raje obravnavajo poezijo, ker ima prijaznejšo obliko, je krajša, zanimive so jim rime, nekatere so tudi uglasbene in jih lahko prepevajo, če pa gre za branje, pa vsekakor raje berejo pravljice.

Poezijo raje berejo deklice, še zlasti pa pesmi, ki govorijo o ljubezni, mamah, prijateljstvu in naravi, dečkom pa so bolj všeč pesmi o robotih, avtomobilih in tehniki.

Pri obravnavi poezije sledijo določenim korakom: motivacija (primeri iz vsakdanjega življenja), najava besedila in avtorja, branje, nove besede in obnova vsebine, sestavljenost in oblika, samostojno branje in poustvarjanje (ilustracija, nadaljevanje ali ustvarjanje lastne poezije).

Pri pisanju svoje poezije deklice v večini nimajo težav, med tem ko dečki ne marajo pisanja poezije. Učenci imajo raje epske pesmi, saj lirske težje dojemajo. Nekateri otroci znajo sami razbrati temo in sporočilo, drugim pa učiteljica³ pomaga s pomočjo podvprašanj in primerov iz vsakdanjega življenja.

Na vprašanje, če otroci po urah poezije pokažejo večje zanimanje za poezijo kot pred uro, nama pove, da tega ni zaznala. Otroke pri poeziji privlačijo pesmi, ki govorijo o ljubezni in prijateljstvu. Za konec nama še pove, da imajo na seznamu domačega branja pesniške zbirke Nika Grafenauerja: Pedenjped, Oton Župančič: Mehurčki in Enci benci na kamenci.

Učiteljica⁴

Učiteljica⁴ trenutno uči 3. razred, poučuje pa že 28 let. Pove nama, da je učencem 1. triade vseeno, ali obravnavajo prozo ali poezijo, saj uživajo pri vsaki uri umetnostnih besedil.

Večina otrok rada bere poezijo, za nekaj posameznikov, ki pa jim to ni blizu, pa nama pove, da je to seveda dolžnost učitelja, da jim približa poezijo. Pri tem je pomemben izbor pesmi, interpretacija in način poustvarjanja, ki pritegne.

Poezija je bližje dekletom. Fantje radi posegajo po pesmih, ki govorijo o športu, avtomobilih, o pesmih, ki so navihane in smešne ...

Poezijo pri pouku obravnavajo tako, da se najprej pogovarjajo o tematiki, ki se navezuje na pesem. Sledi branje, glasno in tiho, razlaga pomena posameznih kitic, vsebina, pesniški jezik (seveda je tega zelo malo) in poustvarjanje. Raje imajo epske pesmi, saj jim je to bližje in manj zahtevno. Med deklicami in dečki največkrat ni razlik: obstajajo tudi fantje, ki zelo dobro sprejemajo in berejo pesmi in seveda so med dekleti tudi takšne, ki jim poezija ni blizu. »Najbolj se vidi želja po poeziji po končanih izdelkih poustvarjanja. Med samo obravnavo pesmi težje razbereš, kaj se dogaja v njihovih glavah, ko pa je potrebno nekaj poustvariti, narediti neki lasten izdelek, pa je lepo vidno, kje je motivacija, znanje, interes, želja ...« nama pove učiteljica⁴.

Nekateri učenci znajo sami razbrati temo in sporočilo pesmi, morda je včasih problem s starinskimi izrazi, drugače pa pesem razložijo po kiticah, če je potrebno tudi po verzih in se pogovorijo o neznanih besedah.

Po urah poezijo dosti učencev pokaže večje zanimanje za poezijo kot pred tem. Dostikrat so tudi samo presenečeni, kako reagirajo po obravnavi. Pesmi poustvarjajo tako, da v nižjih razredih rišejo, dramatizirajo, iščejo nove rime ..., kasneje pa si izmišljajo nadaljevanje, pomešajo z junaki iz drugih pesmi, pustijo svobodo in učenci ustvarjajo po svoje. Samostojnega pisanja v 1. triadi se najbolj poslužujejo tretješolci, a je tudi za njih to težko, seveda pa se najdejo generacije, ki jim to gre dobro od rok. Na seznamu domačega branja imajo pesniške zbirke: Mehurčki, Pedenjped, Petelinček ...

UČITELJICE 2. TRIADE

Učiteljica5

Učiteljica5, ki poučuje že 38 let, uči 4 razred. Pove nama, da otroci raje berejo prozo, ker je bolj razumljiva. Poezijo raje berejo deklice, ne opazi pa razlike pri tem, katere pesmi raje berejo dečki in katere deklice.

Poezijo z učenci obravnava v jesenskem delu šolskega leta strnjeno, saj so učenci ocenjeni iz poezije. Četrtošolci imajo raje epske pesmi, saj jih lažje razumejo kot lirske. Nekaj otrok zna samih razbrati temo in sporočilo pesmi, drugim pa učiteljica5 pomaga s konkretnimi primeri iz življenja, ki jih lažje podoživijo.

Običajno otroci po uri pokažejo večje zanimanje za poezijo kot pred uro. Največje zanimanje pri poeziji pri otrocih vzbudijo pesmi, ki so smešne in razumljive.

Poezijo poustvarjajo tako, da iščejo lastne rime in pišejo svoje pesmi. Pove nama, da so v 4. razredu nekateri bolj in drugi manj spretni pri pisanju pesmi. Nekaterim je to v veselje, drugim pa ne, so pa deklice pri tem bolj uspešne. Na seznamu za domače branje nimajo pesniške zbirke.

UČITELJICE 3. TRIADE

Učiteljice 3. triade učijo tudi v 2. triadi.

Učiteljica6

Učiteljica⁶ uči slovenščino od 6–9 razreda in ima že 30 let delovne dobe. Pove nama, da je učencem lažje brati in razmišljati o pripovednih besedilih kot pa o poeziji, pa tudi lažje znajo nadaljevati zgodbe in se vživeti v junake.

Njeni učenci imajo radi poezijo ter radi poslušajo njeno branje le-te. Skozi razumevanje jih vodi ona, da jim je lažje.

Med deklicami in dečki po njenem mnenju ne prihaja do razlik. Vsi radi berejo pesmi o ljubezni in o povezanosti med ljudmi. Dvojina jih navdihuje. Poezijo učiteljica⁶ pri pouku obravnava tako, da učenci najprej poslušajo njeno branje, nato si pesem preberejo sami v tišini, sledi pa še razgovor o prebranem, pogovarjanje o temi in sporočilu, zunanja zgradba, odgovarjanje na vprašanja ob besedilu in poustvarjanje. Učenci imajo raje epske pesmi (npr. romance, balade), saj jih lažje razumejo.

Na vprašanje, ali se kažejo razlike med dečki in deklicami, nama je učiteljica⁶ povedala, da so fantje slabši bralci in jih je sram brati celotno pesem doživeto pred celim razredom in izraziti svoje mnenje.

V 6. razredu še učenci potrebujejo pomoč pri iskanju teme in sporočila v poeziji, v 8. in 9. razredu pa imajo s tem že manj težav, vendar so pri tem bolj uspešna dekleta.

Če učenci po uri poezije pokažejo za pesmi večje zanimanje kot pred uro, je po učiteljičinem mnenju odvisno od pesmi same, avtorja in teme obravnavane pesmi.

Pri učencih največje zanimanje pri poeziji vzbudijo videoposnetki, avtor, ki jim je spregovoril na posnetku in interpretativno branje. Pove nama, da tudi nekateri fantje radi pišejo pesmi. Za domače branje pa si izberejo poljubno pesniško zbirko, ki je seveda primerna starosti učenca.

Učiteljica⁷

Učiteljica⁷ prav tako poučuje učence od 6.–9. razreda že 17 let. Pove nama, da ima večina učencev raje prozo, saj jim je bližje in je bolj razumljiva. Pove, da se otroci s poezijo srečamo že zelo zgodaj, ob poslušanju uspavank, izštevank, petju otroških pesmi ... V osnovni šoli pa se začne bolj sistematično obravnavanje pesniških besedil, ob tem pa pridobivajo tudi temeljno književno znanje in veselje do poezije malo usahne.

Učenci radi berejo poezijo sodobnih avtorjev. Besedila iz obdobj, kot je razsvetljenstvo, so jim težje razumljiva, prav tako težje razumejo metafore. V šoli beremo predvsem pesmi slovenskih avtorjev.

Pove nama tudi, da se mora učitelj zelo potruditi, da učencem približa pesniški jezik. Biti mora zanimiv, aktualen, predstaviti ga je potrebno na enostavni način, razložiti ... Ljubezenske pesmi zagotovo raje berejo dekleta, vseč so mogoče tudi kateremu fantu, a se ne bi izpostavljali. Fantje imajo raje pesmi, ki opevajo junaštvo, viteze in boje. Učiteljica⁷ obravnava pesem pri pouku glede na pesem, načeloma pa je potrebno doživeto branje pesmi, predstavitev ciljev, ponovitev znanja o pesništvu, pogovor o pesmi (vsebina, notranja in zunanja zgradba) in poustvarjanje (pisanje nove pesmi, ilustracije ...). Učenci imajo po njenem mnenju raje epske pesmi, saj težko ubesedujejo svoja čustva, čeprav vedo, kaj čutijo, le da to težko zlijejo v besede. Učiteljica⁷ meni, da je to posledica pomanjkanja besednega zaklada in pa deloma tudi, da učenci niso motivirani in se ne potrudijo dovolj.

Na vprašanje, ali se pri obravnavanju poezije kažejo razlike med dekletimi in dečki, je učiteljica⁷ odgovorila, da se. Dekleta lažje in glasneje govorijo o svojih čustvih, fantje pa jih ne kažejo radi. To se kaže predvsem pri učencih višjih razredov, saj v 2. triadi to ni tako izrazno.

Učenci načeloma znajo razbrati temo in sporočilo ter to dvoje tudi ločijo. Pomagajo si z vprašanjema Kaj nam pesem sporoča? in O čem pesem govori?

Če so otroci dobro motivirani, zagotovo pokažejo večje zanimanje za poezijo, sploh pa, če jim je pesem blizu. Največje zanimanje pri učencih vzbudi poustvarjanje. Predstavitev pesmi na drug način (uglasbena). Kot je T. S. Eliot nekoč rekel: Pesmi ni potrebno razumeti, da bi v njej uživali.

Če pesem predstavimo na zanimiv način, ali pa se otrok nauči kakšen verz, kitico, potem mu pesem ostane za vedno v spominu. Učenci učiteljice⁷ poustvarjajo na različne načine, učiteljica jim ponudi npr. nadaljevanje pesmi, izmišljanje novih rim, zamenjavo besed, z dopolnjevanjem, aktualizacijo, dramatizacijo, z zapisom v prozo ...

Učiteljica8

Učiteljica8 poučuje učence od 6.–9. razreda že 28 let. Pove nama, da večji, kot so otroci, manj radi imajo poezijo.

V 6. razredu jih zelo zabava igra besed, rime, so pa tudi pesmi veliko bolj lahkotne. Večji kot so, manj je entuziazma in manj je poglobljanja v to, kar se skriva za zapisanim.

Meni, da učenci, ki jih uči, ne berejo poezije. Tudi sicer dosti učencev ne bere, poezije pa verjetno ne bere nihče. V 6. razredu poezijo sicer bere en fant, sicer pa je branje in sploh poustvarjanje v osnovni šoli bolj »področje«, ki pripada dekletom. Morda fantje radi zapišejo kakšne rime, še posebej, če so smešne.

Poezijo učiteljica8 obravnava zelo različno. Vsekakor glasno branje v začetku sklopa, pogovor o prebranem, iskanje sporočila, motivov, prenesenih pomenov, pogovor o tem, ali je izpovedovalec v pesmi in zakaj tako menijo ... Učencem pa za preverjanje prepusti, da tudi sami kaj o pesmi zapišejo, razmišljajo ...

Učenci imajo raje epske pesmi, morda kakšna dekleta v 8. in 9. razredu tudi lirske, sicer pa pesmi, ki imajo zgodbo. Fantje se o čustvih ne pogovarjajo tako odkrito, težje jih tudi v pesmi zasledijo. Razen če beremo kakšne sodobne pesmi, kot je Romeo in Julija iz sosednje ulice. Otroci razberejo temo in sporočilo pesmi s pomočjo vprašanj kaj pesem sporoča in o čem govori.

Po uri, kjer se poezija obravnava, učenci pokažejo večje zanimanje za poezijo, saj je motivacija zelo pomembna.

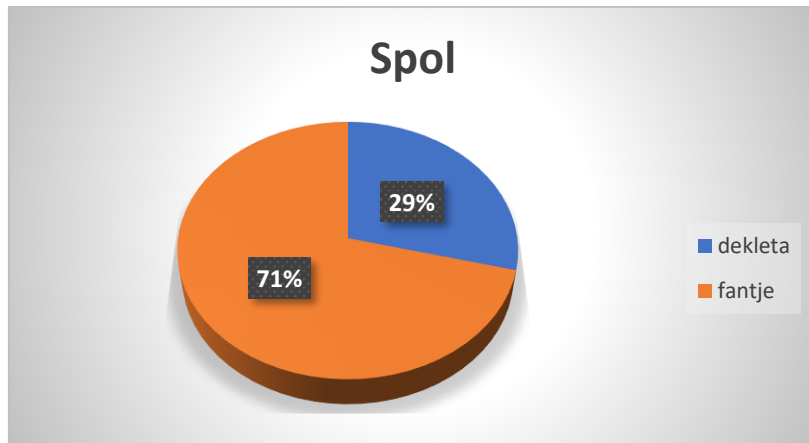
Otroci radi poustvarjajo, ampak ne tako, da kaj zapisujejo. Radi rišejo, izdelajo 3D stvari ... Poustvarjajo tako, da nadaljujejo pesem, dramatizirajo, rišejo stripe ...

Pri pisanju pesmi med dečki in dekleti ni nekih razlik. »Pomembna je predvsem starost, načeloma je tako, da polovica razreda z veseljem napiše kakšno rimo, drugo polovico pa je treba malo »prisiliti,« nama še zaupa učiteljica. Za konec učiteljico povprašava, ali je pesniška zbirka na seznamu za domače branje. Odgovori nama, da je bila lani, letos pa je to lahko njihova izbira.

3.4 Analiza ankete

3.4.1 Analiza ankete osmošolci

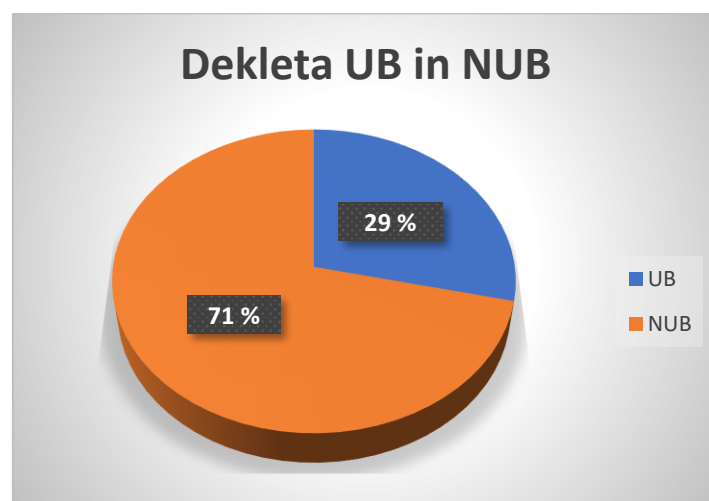
Anketo je rešilo 41 osmošolcev, 20 deklet (49 %) in 21 fantov (51 %). Rezultati so prikazani z grafom 1.

Graf 1: Spol anketiranih osmošolcev

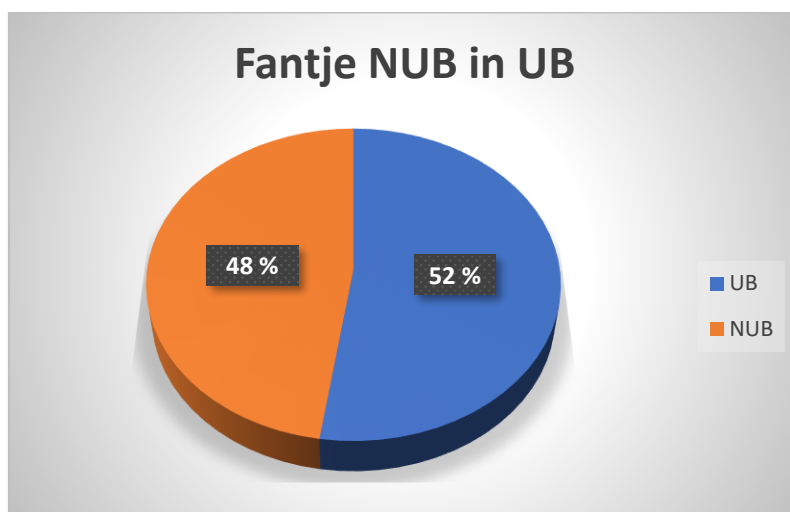
Vir: Lastni, 2023

Dekleta imajo pri slovenščini raje obravnavo umetnostnih besedil, tako se je odločil 12 (60 %) deklet, 8 (40 %) pa ima raje obravnavo neumetnostnih besedil. Pri fantih je to veliko bolj izenačeno, saj jih ima 11 (52 %) raje obravnavo umetnostnih besedil, 10 (48 %) pa neumetnostnih besedil. Rezultati so prikazani v spodnjih grafih.

Graf 2: Dekleta UB in NUB 8. r

Vir: Lastni, 2023

Graf 3: Fantje UB in NUB 8. r

Vir: Lastni, 2023

Največ deklet pri obravnavi UB najraje prebira dramska besedila (9 ali 45 %), 8 (40 %) poezijo in 3 (15 %) prozna besedila. Tudi največ fantov ima najraje dramatiko (8 ali 38 %), sledi poezija (7 ali 33 %) in proza 6 (29 %). Rezultati so prikazani s spodnjo tabelo. Največ, to je 41 % osmošolcev, ima pri pouku književnosti najraje dramska besedila, 37 % je všeč pesništvo, najmanj, 22 %, pa radi obravnavajo odlomke iz romanov, povesti, pravljice ipd.

Tabela 6: Kaj ti je pri obravnavi UB najbolj všeč 8. r

	poezija		proza		dramatika	
dekleta	8	40 %	3	15 %	9	45 %
fantje	7	33 %	6	29 %	8	38 %
skupaj	15	41 %	9	22 %	17	37 %

Vir: Lastni, 2023

13 (65 %) osmošolk pesmi ne bere rada, 7 (35 %) pa jih. Utemeljitev so bile različne in so se odgovori nekako vsebinsko podvajali, zato sva jih združili.

Ne berejo rada:

- ker jih pesmi dolgočasijo;
- ker imam raje prozo;
- ker pesmi raje pišem, kot pa berem;
- ker me ne zanimajo.

Berejo:

- ker me pritegnejo;
- so vedno zanimive;
- zdijo se mi lepe;
- so zabavne.

Prav tako več kot polovica, tj. 17 fantov, ne bere rada poezije (81 %), 4 (19 %) so odgovorili pritrdilno. Tudi tukaj sva vsebinsko podobne odgovore združili.

Berejo ne radi:

- ker se mi ne da,
- niso mi všeč,
- ne razumem,
- raje jih poslušam,
- so kar nekaj.

Berejo radi:

- ker so kratke in v meni vzbudijo čustva,
- rad berem rime, ki so zapisane v pesmi,
- ker jih razumem.
-

Učenci so morali tudi zapisati, ali radi berejo epske ali lirske pesmi in svoj odgovor utemeljiti. Odgovora niso vsi utemeljili, sva pa ponovno združili pomensko podobne odgovore. Odgovore sva tokrat, primerjalno, zbrali v tabeli.

15 (75 %) deklet ima raje lirske pesmi, 5 (25 %) deklet pa se je odločilo za epske pesmi, pri fantih pa jih 12 (57 %) bere raje epske in 9 (43 %) lirske pesmi.

Tabela 7: Utemeljitev lirske in epske pesmi osmošolci

	dekleta	fantje
Utemeljitev epske pesmi.	So bolj zanimive, saj pripovedujejo zgodbo. Če že moram izbrati, raje razmišljam o pesmi, ki mi pove neko zgodbo.	Ker o nečem pripoveduje. Hitreje jo prepoznam Je to neka lepa zgodba.
Utemeljitev lirske pesmi.	Ker se lahko ob branju poistovetim. Ker lažje razmišljam o čustvih. Ker lažje poiščem odgovor, kadar je pesem lirska.	Ker so vpeta neka čustva. So bolj zanimive. Jih razumem.

Vir: Lastni, 2023

Zanimalo naju je tudi, ali vsi osmošolci vedo, kakšna je razlika med lirsko in epsko pesmijo. Pravilno je odgovorilo 24 osmošolcev, kar predstavlja 59 %. Najpogostejši odgovor je bil, da lirska izpoveduje in epska pripoveduje, odgovori pa so bili tudi bolj natančni, in sicer da lirski subjekt izpoveduje svoja čustva.

Z osmo nalogo naju je zanimalo, ali učenci v verzih prepoznajo pesniška sredstva, in sicer primero, preneseni pomen, okrasni pridevek in ponavljanje. Pravilno je nalogo rešilo 15 deklet (75 %), 5 (25 %) je odgovorilo napačno (Graf 4).

Prav tako je nalogo pravilno rešilo 14 fantov (67 %), 7 (33 %) pa jih je odgovorilo napačno. Odgovora prikazujeta spodnja grafa (Graf 5).

Graf 4: Pesniška sredstva dekleta 8. r

Vir: Lastni, 2023

Graf 5: Pesniška sredstva fantje 8. r

Vir: Lastni, 2023

Ker je obravnava umetnostnih besedil povezana z branjem, naju je zanimalo, ali najini vrstniki radi berejo ali ne. Odgovor, ki sva pridobili, ni preveč spodbuden (Tabela 8),

saj večina osmošolcev ne bere rada. Rado bere 8 deklet (40 %) in 4 fantje (19 %), ne pa 12 deklet (60 %) in 17 fantov (1 %).

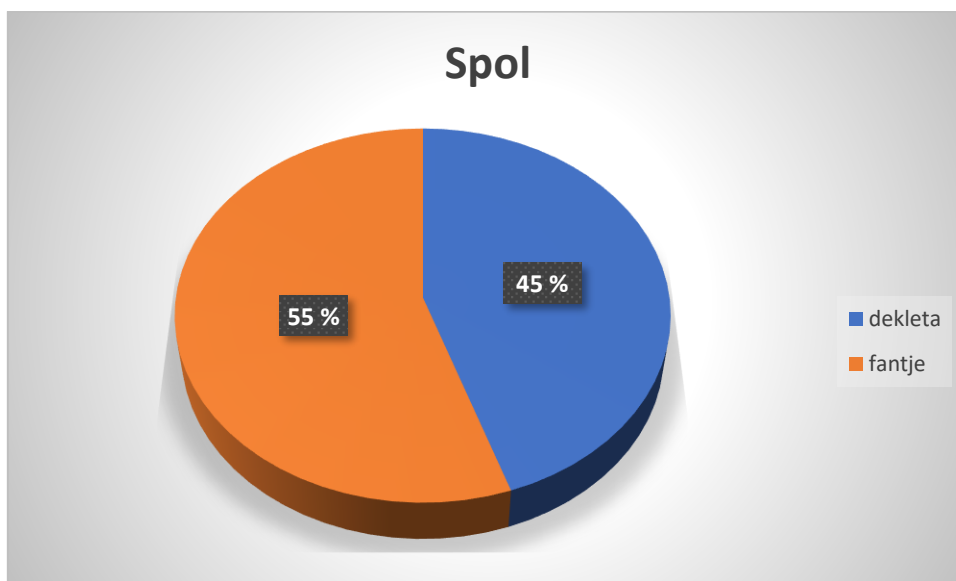
Tabela 8: Ali rad/a bereš (8. r)?

	da		ne	
dekleta	8	40 %	12	60 %
fantje	4	19 %	17	81 %
skupaj	12	29 %	29	71 %

Vir: Lastni, 2023

3.4.2 Analiza ankete devetošolci

Anketo je rešilo nekoliko manj devetošolcev, in sicer 38, 17 deklet (45 %) in 21 fantov (55 %). Rezultati so prikazani z grafom 6.

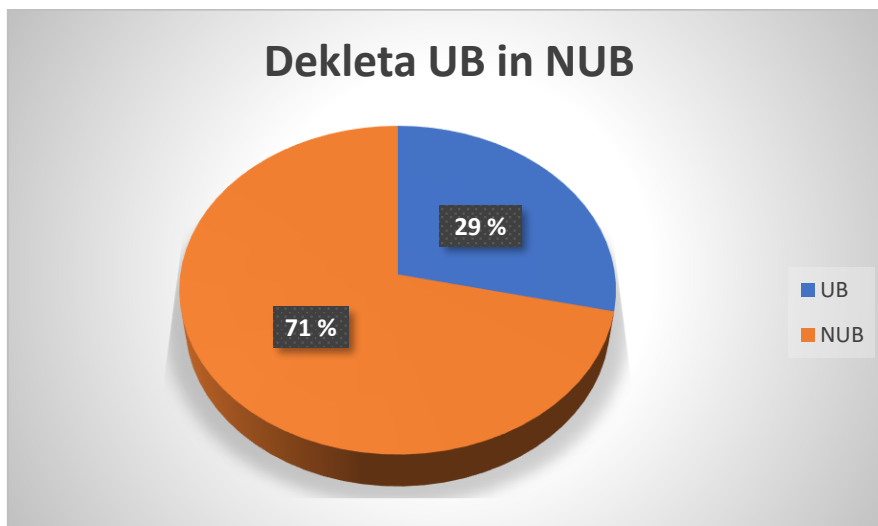

Graf 6: Spol anketiranih devetošolcev

Vir: Lastni, 2023

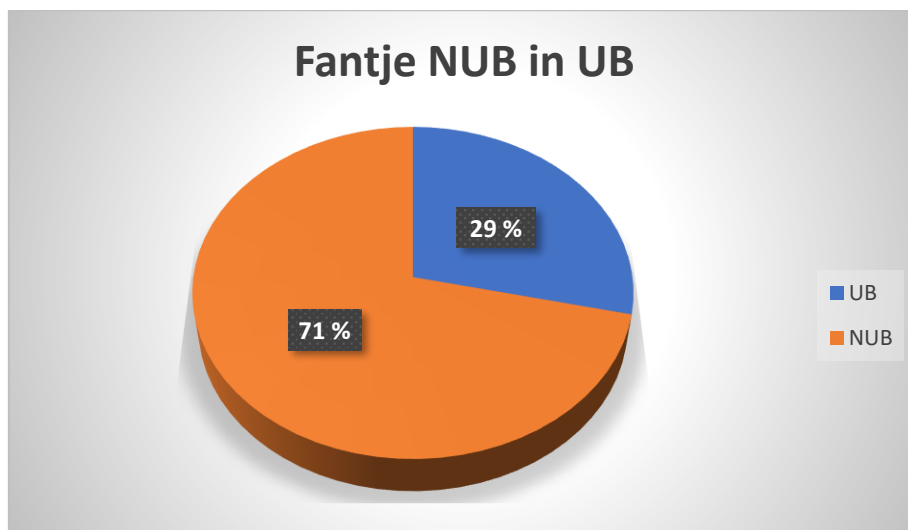
Dekleta iz devetih razredov imajo pri pouku slovenščine raje neumetnostna besedila, in sicer se je tako odločilo 14 deklet (82 %), le 3 dekletom (18 %) je slovenščina všeč, ko se obravnavajo umetnostna besedila.

Podobno je tudi pri fantih, 15 (71 %) jih ima raje neumetnostna besedila, tj. slovnico, pravopis, 6 (29 %) pa jih ima raje, kadar se berejo umetnostna besedila.

Graf 7: Dekleta UB in NUB 9. r

Vir: Lastni, 2023

Graf 8: Fantje UB in NUB 9. r

Vir: Lastni, 2023

Največ devetošolk, tj. 7, rado bere poezijo (50 %), 5 prozo (35 %) in 2 (14 %) dramatiko. Devetošolci pa v nasprotju od svojih sošolk najraje berejo dramatiko (8 ali 38 %), sledi

poezija (7 ali 33 %)), najmanj pa jih ima rada prozo (6 ali 29 %), pri čemer razlike med njimi niso tako velike.

Tabela 9: Kaj ti je pri obravnavi UB najbolj všeč 9. r

	poezija		proza		dramatika	
dekleta	8	47 %	7	41 %	2	14 %
fantje	7	33 %	6	29 %	8	38 %
skupaj	15	40 %	13	34 %	10	26 %

Vir: Lastni, 2023

11 (65 %) devetošolk pesmi ne bere rada, 6 (35 %) pa jih. Utemeljitev so bile različne, vendar sva odgovore, ki so bili vsebinsko povezani, povzeli tako pri dekletih kot tudi pri fantih.

Ne berejo rada:

- ker so nekatere težke za razumeti;
- ker imam raje prozo;
- ker se nekatere ne rimajo;
- ker mi niso všeč.

Berejo:

- ker so včasih zanimive;
- branje pesmi me sprosti;
- zdijo se mi lepe;
- tudi sama pišem pesmi.

Večina devetošolcev, tj. 16 fantov, ne bere rada poezije (76 %), 5 (24 %) so odgovorili pritrdilno.

Ne berejo:

- ker se mi ne da,
- niso mi všeč,

- ne vidim potrebe po branju,
- raje jih poslušam,

Berejo radi:

- ker so kratke,
- rad imam starinske besede,
- ker so zanimive.

Učenci so morali tudi zapisati, ali radi berejo epske ali lirske pesmi in svoj odgovor utemeljiti. Vseh utemeljitev ni zapisanih, sva pa vsebinsko podobne ponovno družile. Odgovori so zbrani v tabeli.

12 (75 %) deklet ima raje lirske pesmi, 4 (25 %) deklet pa se je odločilo za epske pesmi, pri fantih pa jih 10 (48 %) bere raje epske in 11 (52 %) lirske pesmi.

Tabela 10: Utemeljitev lirske in epske pesmi devetošolci

	dekleta	fantje
Utemeljitev epske pesmi.	<p>Ker pripovedujejo neko zgodbo.</p> <p>Všeč mi je, o čem potem pesem govori.</p> <p>Lažje jo razumem.</p>	<p>Ker jih lažje razumem.</p> <p>Imajo zgodbo.</p> <p>Bolj so zanimive.</p>
Utemeljitev lirske pesmi.	<p>Lažje je razumeti lirsko pesem.</p> <p>Lažje utemeljim svoje razmišljanje.</p> <p>Bolj všeč so mi pesmi, ki izpovedujejo čustva.</p>	<p>Jih lažje razumem.</p> <p>Všeč so mi čustva.</p> <p>So zabavne.</p>

Vir: Lastni, 2023

Zanimalo naju je tudi, ali vsi devetošolci vedo, kakšna je razlika med lirsko in epsko pesmijo. Pravilno je odgovorilo 29 osmošolcev, kar predstavlja 76 %. Najpogostejši odgovori so bil, da lirski izpoveduje in epska pripoveduje, epska pripoveduje neko zgodbo, v lirski je lirski subjekt, ki izpoveduje, lirski se nas bolj dotaknejo

Želeli sva izvedeti, ali devetošolci v verzih prepoznajo pesniška sredstva, in sicer primero, preneseni pomen, okrasni pridevek in ponavljanje. Pravilno je nalogo rešilo 9 deklet (53 %), 8 (47 %) je odgovorilo napačno (Graf 9).

Prav tako je nalogo pravilno rešilo 10 fantov (48 %), 11 (52 %) pa jih je odgovorilo napačno. Odgovora prikazujeta spodnja grafa.

Graf 9: Pesniška sredstva dekleta 9. r

Vir: Lastni, 2023

Graf 10: Pesniška sredstva fantje 9. r

Vir: Lastni, 2023

Zanimalo naju je, kako radi berejo devetošolci naše šole. Odgovori, ki sva jih dobili, so res skrb vzbujajoči. Ne bere rado 9 (53 %) devetošolk in 18 (68 %) devetošolcev, rado pa jih bere 8 devetošolk (47 %) in le 3 (14 %) devetošolci.

Tabela 11: Ali rad/a bereš (9. r)?

	da		ne	
dekleta	8	47 %	9	53 %
fantje	3	32 %	18	68 %
skupaj	11	29 %	27	71 %

Vir: Lastni, 2023

3.5 Se da drugače

V nadaljevanju podajava nekaj predlogov, kako bi morda učiteljice poezije od 6. do 9. razreda predstavile bolj zabavno. Naloge se navezujejo na uvodno motivacijo ali na poustvarjanje. Izbrali sva pesmi, ki so obvezna branja v posameznih razredih.

3.5.1 Dane Zajc: Moja prva pesem (6. r)

Na začetku teče pogovor o temi pesmi, vendar na splošno, z učenci se pogovarjamo o življenju. Iz tega sledi napoved učne ure, in sicer učencem se pove, da bodo spoznali pesem, ki govori o prvi pesmi pesnika. Še pred branjem sledi pogovor o njihovih prvih stvareh, na primer prve počitnice z družino, prvi šolski dan, prvi telefon, prva igračka... Pogovor naj poteka tudi o tem, kako so na to stvar navezani, kako so jo doživljali in kako jo zdaj, na kaj jih ta stvar spominja, ali še to stvar hranijo...

Po obravnavi pesmi (zunanja in notranja zgradba), sledi poustvarjanje. Meniva, da je pomembno, če se učencem ponudi nekaj možnosti, kako in kaj poustvarjati, tistim, ki dobijo svojo idejo, pa se ta možnost prav tako dovoli. Naj bodo čim bolj izvirni. Nekaj primerov kako poustvariti to pesem:

- Napišejo svojo pesem s temo o nekem svojem prvem dogodku ali predmetu,

- Narišejo ta dogodek ali ta predmet.
- Napišejo kratko zgodbo o tem predmetu ali dogodku.
- Če izberejo nek dogodek (npr. 1. šolski dan), lahko ta dogodek prikažejo v skupinah z dramsko igro. Naj si izberejo takšen dogodek, ki so ga doživeli vsi člani skupine, ne samo eden.

To so seveda samo ideje, meniva pa, da je veliko bolje, da učenci sami najdejo način, kako bodo pesem poustvarili, saj s tem razvijejo svojo ustvarjalno žilico. Zdi se nama pomembno, da se tudi njih vpraša, ako bi jim bilo najbolj blizu, če bi se obravnavala poezija.

3.5.2 Ljudska: Pegam in Lambergar (7. r)

Pomembno se nama zdi, da se učencem predstavi zgodovinsko ozadje pesmi:

V 15. stol. se je vnel boj za zapuščino celjskih grofov (razložiti je potrebno, kdo so ti grofje). Jan Vitovec, v pesmi Pegam, je poveljeval vojski, ki je v tistem času napadala cesarstvo Friderika IV. Razdejal je kranjsko deželo in požgal veliko gradov, zato je cesar na pomoč poklical neustrašnega Lambergarja. Spopadla sta se na Dunaju, zmagal pa je Lambergar. V tej različici pesmi Pegam umre, v resnici pa je samo izgubil v dvoboju in se poražen vrnil domov. Zmagovalci so seveda bili zelo ponosni in so se poražencu maščevali tudi tako, da so ga predstavili kot podzemno pošast s tremi glavami.

Po prebrani pesmi in njeni obravnavi pa sledi poustvarjanje. Ponovno so dobrodošle ideje učencev, prav tako pa naj učitelj pripravi nabor nalog za učence, ki nimajo toliko domišljije. Navajava nekaj idej:

- V skupinah dramsko ali pa z lutkami uprizorijo vsebino pesmi.
- Ilustrirajo del boja.
- Izdelajo strip.
- Obnovijo pesem v zaokroženem besedilu.
- Si izmislijo svoj boj in ga zapišejo.
- V zaokroženem besedilu primerjajo Martina Krpana in Lambergarja.
- Uglasbijo pesem.

3.5.3 France Prešeren: Povodni mož (8. r)

Za začetek, da se učence pritegne, je dobro denimo predstaviti kakšno zanimivost iz življenja Franceta Prešerna.

Prešeren je pesmi, ki jih je napisal do leta 1825, v oceno predložil Kopitarju. Ta mu je svetoval, naj pesmi za nekaj let pospravi, se od njih oddalji in jih takrat z distanco in večjo modrostjo popravi. Prešeren je nasvet upošteval še preveč dobesedno, saj je vse pesmi sežgal, razen treh – Povodnega moža, prevoda Lenore in Lažnivih pratikarjev. Pri Povodnem možu se je oprl na 11. in 15. knjigo Slava vojvodine Kranjske, kjer se pojavita povodni mož oziroma strah, ki živi v Ljubljani, in ljubljanska lepota, ki jo odnese s seboj. Čeprav je iz Valvasorjeve snovi naredil samostojno pesniško zgodbo, se ni odločil za širjenje zgodbe, bistvena sprememba pa je odstranitev moralnega nauka.

V Kranjski čbelici se je dekle imenovalo Zalika in ne Urška (Al lepši od Zalike ni blo nobene). Najverjetneje gre za resnično osebo, hči krčmarja Dolenca, v katero je bil Prešeren zaljubljen v svojih mladih letih.

Lahko jim predstavite tudi nekaj o njegovi ženi Ani Jelovšek npr. :

Prešeren jo je, komaj trinajstletno, spoznal v hiši Crobathovih, kjer je bila guvernanta. Sprva nanj ni naredila večjega vtisa, čeprav je bila Ana menda takšne vrste dekle, ki je moškimi všeč. Pozneje se je med njima razvila zveza, ki na eni strani morda pomeni edino pravo Prešernovo romantično izkušnjo, na drugi pa pesnikov dokončni moralni in človeški propad. Morda je Prešeren res upal, da bo z Ano ustvaril družino in zaživel normalno meščansko življenje, vsekakor je bila to njena največja želja, a resničnih možnosti za to ni bilo. Prešeren je bil plah in zavrt človek, Ana pa živahno in precej brezbrizno dekle; njune tri nezakonske otroke je dala v rejo. Značilno je, da Prešeren ves čas njunega znanstva in razmerja ni napisal nobene ljubezenske pesmi Ani na čast. Edina, ki obravnava njuno "ljubezen", je Nezakonska mati, ki pa je precej problematična, glede na to, da je bil oče nezakonskih otrok prav Prešeren. O globini njunega odnosa priča anekdota, ki jo je zapisala njuna hči Ernestina Jelovšek. Ko je Andrej Smole na godovni večerji, hrana je že bila na mizi, nenadoma omahnil in umrl v pesnikovem naročju, je Prešeren ves potrt iskal tolažbe pri svoji ljubici. Njena reakcija pa je bila: "Ja, kdo je pa potem zajca snedel"? Prešeren, razočaran in potrt, je šel v gostilno, ki je postajala njegov drugi dom. Razlogov za pitje je imel ničkoliko: spet so

mu zavrnilo prošnjo za odvetnika, prijatelji so vsi po vrsti umirali, Ana ni bila prava ženska zanj, Julija je bila srečno poročena, tudi pesniška ustvarjalnost je pešala. Pesnik je vse bolj slovel po gostilniških prigodnicah in kvantaških pesmih. Tudi njegova zunanja podoba je bila mizerna: bil je debel in zanemarjen. Stanje njegovega duha odlično ponazarja opazka v pismu Stanku Vrazu: "Delam sedem ur pri dr. Crobathu, da lahko dve uri pri stari Metki pijem"! Prav v tej gostilni je bila doma Jerica Podboj, hči gostilničarke Metke. Prešeren se je v zaljubil v mlado dekle in ji posvetil kar nekaj pesmi (Ukazi, Pod oknom, Prošnja). To je bila značilna prešernovska ljubezen, "brez upa zmage", bi lahko rekli, saj Jerica ni kazala znakov naklonjenosti do pesnika. Kmalu zatem se je poročila z angleškim industrialcem, ki je bil solastnik ljubljanske predilnice (Zapiski slovenski jezik - umetnostna besedila, 2023).

Skratka, učencem je iz življenja in dela Franceta Prešerna potrebno predstaviti podatke, ki bodo učencem zanimivi.

Poustvarjanje:

- Za nadarjene in bolj uspešne učence naj velja, da si sami izberejo način poustvarjanja. Naj bojo čim bolj ustvarjani. Presežki se ocenijo.
- Za manj uspešne učence pa so tukaj predlogi: strip, uglasbitev, dramska predstava, lutkovna predstava, obnova, pisanje pesmi o povodnem možu le da moderne, ilustriranje pesmi ...

3.5.4 France Prešeren: Zdravljica (9. r)

UVODNA MOTIVACIJA: Tako kot pri osmošolcih naj se ne predstavijo le podatki, ki jih morajo učenci kasneje znati, ampak jim je potrebno predstaviti zanimivosti iz življenja našega največjega pesnika. Prav tako pa je pomembno, da izvedo nekaj tudi o nastanku same pesmi, kaj je Prešerna mučilo v zvezi s pesmijo, zakaj so pesem prepovedali ipd.

Prva verzija njegove Zdravljice je nastala 1844. Zaradi cenzure, ki je zahtevala črtanje kitice, je pesnik ni vključil v svojo zbirko Poezije iz leta 1847. Delno spremenjeno je objavil šele v času pomladi narodov 1848 (NUK, b. d.).

POUSTVARJANJE:

- Nadarjeni učenci se naj sami domislijo, kako bodo poustvarili pesem. Naj bodo čim bolj izvirni. Presežke tudi ocenite.
- Za manj uspešne učence so tukaj predlogi, na kakšen način lahko poustvarijo Prešernovo Zdravljico: napišejo likovno pesem, pesem lahko povzamejo v zaokroženem besedilu in v njem predstavijo tudi temo in sporočilo pesmi, lahko ilustrirajo vsako kitico posebej, napišejo Zdravljico kot sodobno pesem ipd.

4 IZ TEGA SLEDI

Ob koncu najinega raziskovanja bi lahko rekli, da sva prišli do nekaterih spoznanj, ki se nama zdijo zelo zanimiva. Prav tako pa lahko sedaj, ob koncu, potrdiva ali ovrževa, najine hipoteze, ki sva jih zastavili na začetku naloge.

Vsekakor sva ugotovili, da biti učiteljica ni lahka naloga, še posebej, če moraš motivirati in voditi in slediti učencem prve triade. Čeprav so včasih bili njihovi odgovori, še posebej rime, smešne, sva morali ostati resni in nekatere stvari enostavno preslišati.

Ko sva prišli med učence drugega razreda, sva ugotovili, da imajo radi brani besedo, saj so z zanimanjem prisluhnilo pesmima, prav tako so sodelovali, poustvarjali in bili ves čas zelo aktivni. Njihove odzive sva si beležili, tudi tako, da so učenci dvigovali roke. Na osnovi izvedene ure in njihovih odzivov lahko najino prvo **H1: Učenci drugega razreda imajo radi poezijo potrdiva**. Že pred obravnavo najin角度 izbranih pesmi je imelo rado pesmi 11 od 13 učencev, po obravnavi pa je bilo teh učencev 12. Žal nisva izvedeli, zakaj si en učenec v razredu ni premislil.

Učni uri sva izvedli tudi v tretjem razredu naše šole. Sam pouk sva zastavili podobno, vendar sva vseeno želeli, da so tretješolci bolj samostojni, da tudi sami kaj preberejo, zapišejo. Ugotovili sva, da tretješolci sicer berejo in pišejo bolje od drugošolcev, vendar pa sva tudi ugotovili, da morajo biti pri obravnavi pesmi vodeni in da potrebujejo pomoč oziroma dodatno razlago. Najino drugo hipotezo, ki sva si jo zastavili, **H2: Učenci tretjega razreda razumejo pripovedno pesem in tvorijo rime, lahko tako delno potrdiva**. Pesem so razumeli ob najini pomoči, bili pa so samostojni pri tvorjenju in tudi iskanju rim.

Skozi obiskovanje naše šole (pa do 6. razreda nisva bili sošolki, saj je Rebeka obiskovala podružnično šolo) ugotavljava, da najini sošolci vedno manj berejo in da so, vsaj nekateri, ob obravnavajo pesmi zelo pasivni. Zanimalo naju je, ali je to le najino osebno mnenje ali tako menijo tudi naše učiteljice. Odločili sva se, da jih o tem povprašava. Izkazalo se je, da je učiteljice, ki poučujejo od 1. do 3. razreda menijo, da imajo učenci radi pesmi, je pa vseeno pomembno, kako jim učiteljice pesmi predstavijo. Ampak načeloma imajo radi rime, igre besed in seveda, da je za pesmijo skrita tudi kakšna zgodba. Učiteljica, ki poučuje v 4. razredu, pa opaža, da učenci raje berejo prozo, če pa berejo poezijo, pa ugotavlja, da jo imajo raje dekleta. Žal nama je za pogovor z učiteljico 5. razreda zmanjkalo časa oziroma nismo našle ustreznega

termina, zato pa v drugi triadi poučujejo tudi naše učiteljice slovenščine. Njihovo mnenje ni najbolj enotno, saj je učiteljica⁶ zapisala, da imajo njeni učenci radi poezijo in da ne opaža razlik med dekleti in fanti. Učiteljica⁷ meni, da imajo učenci raje prozna besedila in da ljubezen do poezije izgine, ko začnejo pesmi obravnavati bolj sistematično, kar je po najinih izkušnjah v 8. razredu. Pravi, da razlike pri branju poezije v 6. razredu niso tako izrazite, ampak se večajo s starostjo, saj fantje o občutjih vedno težje govorijo in tudi meni, da je razlika, kakšne pesmi berejo dekleta in kakšne fantje. Fantje imajo, po njenem mnenju, rajši pesmi, ki opevajo junaštvo, viteze in boje. Podobno razmišlja učiteljica⁸, ki pove, da v 6. razredu igra besed učence pritegne, vendar vedno starejši kot so, vedno manj je te zagnanosti. Meni pa, da učenci ne berejo radi poezije in v 6. razredu izpostavi le enega fanta, ki ima poezijo rad. Prav tako je pogovor z učiteljicami tretje triade potrdil, da učenci tretje triade ne berejo radi poezije, oziroma da je sploh ne berejo. Podobno mnenje nama je povedala tudi knjižničarka Mariborske knjižnice, ki je povedala, da si učenci poezijo izposojajo tako dolgo, dokler jim knjige izbirajo starši. **H3: Učiteljice prve in druge triade menijo, da imajo učenci radi poezijo, med tem ko učiteljice tretje triade opažajo, da učenci poezije več ne marajo delno potrdiva**, saj se je izkazalo, da le učiteljice prve triade menijo, da imajo učenci radi poezijo, v drugi in tretji triadi pa učiteljice menijo, da po poeziji posegajo manj ali pa sploh ne.

Zanimalo naju je tudi mnenje najinih vrstnikov, zato sva pripravili krajšo anketo. Odgovori, ki sva jih pridobili, naju nekako niso ravno presenetili, saj opažava, da zelo malo najinih vrstnikov bere kaj druga kot zapise na raznih spletnih portalih. Anketirali sva učence 8. in 9. razredov. Ugotovili sva, da v 8. razredu učenci vseeno raje obravnavajo umetnostna besedila, v 9. razredu pa se to razmerje poruši. Meniva, da je to povezano s tem, da se v 8. razredu srečamo z obdobji in avtorji, kot sta denimo Vodnik in Prešeren, in predvidevava, da je tega v 9. razredu še več. To pa verjetno niso besedila, ki bi najine vrstnike zanimala. V osmem razredu imajo fantje najraje dramatično in najmanj prozna besedila, enako razmerje pa se kaže tudi pri devetošolcih. Vendar pa se nato pri vprašanju, ali radi berejo poezijo pokaže, da 81 % osmošolcev ne bere rada poezije in kar 76 % devetošolcev. Na osnovi tega vseeno najino naslednjo hipoteze **H4: Fantje v osmem in v devetem razredu ne berejo poezije potrdiva**.

Seveda naju je zanimalo tudi, zakaj fantje pesmi ne berejo radi in osmošolci so zapisali, da se jim ne da, jim niso všeč, jih ne razumejo, devetošolci pa, da ne vidijo potrebe po

branju, ne berejo radi in jim enostavno niso všeč. Zanimalo naju je tudi, ali fantje vseeno raje berejo pripovedne ali izpovedne pesmi. Ugotovili sva, da osmošolci (57 %) raje berejo epske pesmi, saj nekaj pripovedujejo, jih hitreje prepoznajo ali pa ker gre za neko lepo zgodbo. V 9. razredu pa sva dobili presenetljivi rezultat, saj se je 52 % fantov odločilo, da raje berejo lirske pesmi (jih lažje razumejo, všeč so mi čustva, so bi bolj zabavne), zato lahko najino naslednjo hipotezo **H5: Fantom v osmem in devetem razredu so bližje pripovedne pesmi delno potrdiva.**

Tudi dekleta v 8. razredu najraje berejo dramatiko in najmanj prozna besedila, presenetljivo malo deklet pa poezijo rada bere, in sicer se je tako odločilo zgolj 35 % deklet. Svojo odločitev, zakaj poezije ne marajo, so najpogosteje utemeljile, ker jih pesmi dolgočasijo, imajo raje prozo, ker pesmi raje pišejo, kot pa berejo in ker jih enostavno ne zanimajo. Tudi v 9. razredu le 35 % deklet rade berejo poezijo, in sicer zakaj ne, so zapisale, da jih težko razumejo, imajo raje prozo, ker vse nimajo rim. Na osnovi tega lahko najino **H6: Dekleta v osmem in v devetem razredu ne berejo poezije potrdiva.**

Vseeno pa imajo osmošolke raje lirske pesmi, tako se je namreč opredelilo 75 % osmošolk, zapisale pa so, da se ob pranju poistovetijo, da lažje razmišljajo ob takšnih pesmih in v pesmih lažje najdejo odgovor. Enak je tudi odstotek devetošolk, ki raje berejo izpovedne pesmi, kar so utemeljile podobno kot osmošolke. Na osnovi tega lahko tudi najino naslednjo hipotezo, **H7: Dekleta v osmem in v devetem razredu imajo raje izpovedne pesmi, potrdiva.**

Zanimalo naju je tudi, ali najini vrstniki radi berejo. Sicer sva pričakovali negativni odgovor, vendar pa naju je tako nizek odstotek tistih, ki radi berejo, vendarle presenetil. Ugotovili sva, da v osmem razredu 40 % deklet rado bere, 60 % pa ne, odstotek pri fantih pa je še slabši, saj jih le 19 % rado bere, kar pomeni, da ne bere rado 71 %, 29 % pa ja. V 9. razredu 47 % deklet in 32 % fantov rado bere, kar je tudi skrb vzbujajoče, saj rado bere le 29 % devetošolcev, 71 % pa ne. Na osnovi tega lahko najino **H8: Osmo in devetošolci ne berejo radi, potrdiva.**

Verjameva, da nebranje ni le težava naše šole, ampak gre za širši pojav v družbi. In da bomo radi brali poezijo, moram najprej sploh radi brati. Razmišljava, kaj zanima najine vrstnike in kako jim branje približati. Ne veva, morda z uporabo didaktičnih pripomočkov, po drugi strani pa mora didaktičen pripomoček v takem primeru ravne knjiga. Hm, tema za neko drugo raziskavo torej.

6 VIRI IN LITERATURA

- Haramija, D. (2017). *V objemu besed: razvijanje družinske pismenosti*. Maribor: Univerzitetna založba.
- Honzak, M. (2001). *Dober dan književnost*. Ljubljana: MK.
- Lainšček, F. (2019). *Moje najljubše pesmi o živalih*. Ljubljana: Miš.
- NUK. (b. d.). *O Zdravljici*. Pridobljeno 18. 2. 2023 iz <https://www.nuk.uni-lj.si/nuk/znak-evropske-dediscine/o-zdravljici>
- Rozman, A. R. (2010). *Mali romski cirkus*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Saksida, I. (1994). *Mladinska književnost med literarno vedo in književno dodaktiko*. Maribor: Založba obzorja.
- Štefan, A. (2016). *Iščemo hišico*. Ljubljana: MK.
- Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina*. (2018). Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.
- Zapiski slovenski jezik - umetnostna besedila. (2023).

7 PRILOGE

7.1 UI Krof

KROF

POBARVAJ KROF IN GA OKRASI.

1) KAKŠEN SE TI ZDI GROF V PESMICI? OBKROŽI.

- a) LAČEN
- b) STAR
- c) MLAD
- d) VESEL

2) KAKO MISLIŠ, DA JE IME GROFU IN KAKO GROFICI? UPORABI DOMIŠLJIJO IN SI IZMISLI IMENI. ZAPIŠI JU NA ČRTO.

3) NARIŠI SVOJO NAJLJUBŠO SLADICO IN JI POIŠČI RIMO.

4) ZAKAJ SE GROF NI LOTIL ŠE POTICE?

- a) KER JO JE ŽE POJEDEL.
- b) KER JE BIL SIT.
- c) KER SE JE GROFICE BAL.

5) IZPIŠI VSAJ ENO RIMO IZ PESMI.

6) KAJ MISLIŠ, DA SE JE V NADALJEVANJU ZGODILO Z GROFOM?

7.2 UL Lovska

Ime: _____

Pesem:

Andrej Rozman Roza

Lovska

**Na drevesu skrit prav zvito
s puško s šibrami nabito
neustrašni lovec Jaka
celo noč merjasca čaka.**

**Ko se za koruzno polje,
kjer končuje se obzorje,
krade temno rdeči svit
in začenja se danit,
je vse tiho – a tedajci
skočijo iz gozda zajci,
trije volki, dva medveda,
pet merjascev in seveda
še fazani in lisice,
polhi, svizci, prepelice,
gamsi, jazbeci in srne.
Vse to se na jasi zgrne**

**In vsi imajo lovske obleke,
Čisto prave, v barvi smreke.**

**Preden Jaka puško opali,
že ga zgrabijo živali
in ga nesejo skoz gosto,
skoraj ne prehodno hosto
do velike kraške jame,
kjer sred največje sobane,
okrašene za gostijo,
ga na mizo položijo
in zatrobijo v rog.**

**Jaka gleda: vsenaokrog
so po stenah čisto prave,
od resničnih lovcev glave!**

Ko to vidi – se zbudi.

**Najprej sploh ne ve, kaj bi,
potlej pa gre brž domov –
in nikoli več na lov.**

Delovni list

1. Obkroži trditev, ki se ti zdi pravilna, in pobarvaj lovca Jako.

- a) vesel**
- b) prestrašen**
- c) pogumen**
- d) nič od naštetega**

2. O čem pesem pripoveduje v prvi kitici?

A) Jaka sedi na pesku in čaka delfine.

B) Jure sedi na drevesu in čaka medveda.

C) Jaka sedi na drevesu in čaka merjasca.

3. Katere živali skočijo iz gozda? Nariši jih.

4. Kaj živali naredijo Jaki?

5. Razmisli, zakaj pa so živali Jako dale na mizo in ga je iz stene gledalo toliko lovcev?

6. Ali se je Jaki to zares zgodilo? Kje v pesmi pa to izveš?

6. Je tebi všeč, da so lovci v gozdu?

7. Obkroži, kaj vse počnejo lovci v gozdu?

A) Jejo kosilo.

B) Hranijo živali.

C) Zdravijo živali.

Č) Ustvarjajo.

D) Raziskujejo rastline.

9. Pesniki v pesmi uporabijo veliko nenavadnih besed, besednih zvez, da pesem lažje razumemo, pa uporabijo besede, ki se rimajo.

Kaj pa to pomeni, da se besede rimajo? Na primer zajček–jajček, slon–balon, Špela–marela ...

10. Iz druge kitice v pesmi izpiši 3 rimane besedne pare.

Kako pa so ti videti, če jih narišemo?

3. Kaj misliš, da se je potem zgodilo z Jako?

Izbiraš lahko med:

- **Napiši pesem, ki bo nadaljevaje pesmi.**
- **Napišite nadaljevanje zgodbe.**
- **Nariši nadaljevanje zgodbe.**

7) NARIŠI GROFA ALI GROFICO. UPORABI DOMIŠLJIJO IN BODI IZVIREN. LAHKO NARIŠEŠ KAR OBA. 😊

7.3 Vprašanja za knjižničarko

VPRAŠANJA ZA KNJIŽNIČARKO

- Ali si učenci naše šole pogosto izposodijo poezije? Kdaj (prva, druga, tretja triada) najpogosteje?

- Ali prihaja do razlike med dekleti in dečki?

- Jih kdo prebere kot knjigo za bralno značko? Če ja, katere?

- Katere pesnike si izposodijo?

7.3 Vprašanja za učiteljice

INTERVJU Z UČITELJICAMI

Intervju bo anonimen, navedeno bo le spol, koliko let že učiteljica poučuje in katere razrede.

- V katerem razredu učite slovenščino?

- Koliko let že poučujete? _____
- Kaj mislite, da otroci raje obravnavajo pri pouku? Poezijo ali prozo in zakaj?

- Menite, da otroci, ki jih učite, radi berejo poezijo? Zakaj tako menite, če menite, da ne, kaj pa lahko učitelj naredi, da otroci vzljubijo poezijo?

- Jo berejo raje dekleta ali fantje? Ali lahko navedete razliko, katere pesmi raje berejo fantje in katere dekleta, glede na temo?

- Kako se pri pouku obravnavate poezije? Katerim korakom največkrat sledite?

- Imajo otroci raje lirske (izpovedne) ali epske (pripovedne) pesmi? Zakaj prihaja do tega?

- Ali se kažejo razlike med deklicami in dečki in kako to zaznavate?

- Ali otroci znajo iz pesmi razbrati temo in sporočilo? Samostojno ali ob pomoči? Na kašen način jim pomagata?

- Ali otroci po uri, pri kateri obravnavate pesem, pokažejo večje zanimanje za poezijo kot pred uro?

- Kaj mislite, da pri otrocih vzbudi največje zanimanje pri urah poezije?

- Na kašen način pa poustvarjate, kadar obravnavate poezijo?

- Za konec naju zanima, ali otroci radi pišejo pesmi? (če je učiteljica slovenščine, v katerih razredih). Ali se pojavljajo razlike med dekletimi in fanti?

- Ali je pesniška zbirka na seznamu knjig domačega branja? Če ja, katera?

7.4 Anketa za učence

ANKETNI VPRAŠALNIK POEZIJA RAZISKOVALNA NALOGA

Pred vami je krajši anketni vprašalnik, ki je anonimen. Odgovore potrebujeva za najino raziskovalno nalogo.

Rebeka in Klara

1. Spol

M Ž

2. Razred

8. r 9. r

3. Kaj imaš raje pri pouku slovenščine

a) UB

b) NUB

4. Kaj ti je pri obravnavi UB najbolj všeč?

a) Poezija

b) Proza

c) Dramatika

5. Ali rad/a bereš pesmi?

a) DA

b) NE

Utemelji, zakaj ja ali zakaj ne _____

6. Katere pesmi so ti lažje razumljive)

a) Epske

b) Lirske

Svoj odgovor na kratko utemelji

7. Kakšna pa je razlika med epskimi in lirskimi pesmimi?

8. Poveži

srce mi krvavi

primera/komparacija

rdeči oblaki

metafora/preneseni pomen

prišla je kot blisk

okrasni pridevek

le velec, le vlec

poosebitev

duša je glasno zajokala

ponavljanje

9. Za konec naju zanima, ali rad/a bereš?

a) Da

b) Ne

Hvala 😊

7.5 Priprava na pouk 2. in 3. r

TEMA: POEZIJA

RAZRED: 3. A IN 3. B

CILJI:

- učenci berejo pesmi,
- spoznajo pesem Mandarina in se o njej pogovarjajo,
- spoznajo pesem Lovska,
- pesem analizirajo tako, da razmišljajo o vsebini pesmi,
- iščejo in ustvarjajo rime,
- poustvarjajo

POTEK ULNE URE:

1. Uvod

Učencem se predstaviva.

2. Pogovor o tem, kakšne pesmi poznajo, kaj sploh razumejo pod »pesem«. Vodiva jih do tega, da so to besedila, ki imajo kitice in rime. Učence vprašava, ali imajo radi pouk slovenščine, če se učijo pesmi.

3. Prebereva pesem Mandarina.

S pomočjo vprašanj se pogovorimo o pesmi.

Imate radi mandarine?

Zakaj menita, da imava zraven mandarine?

Ali jim je pesem všeč?

Zakaj?

O čem pripoveduje?

Kje bi radi živel?

3. Učencem razdeliva križanko.

Rešitev je lovec in vprašava, zakaj menijo, da je rešitev lovec?

4. Napoved pesmi Lovec

5. Branje pesmi Lovska.

6. Pogovor o pesmi,

PREPIŠITA VPRAŠANJA

7. Razdeliva učni list.

Učenci rešujejo učni list, pri tem jim pomagava.

8. Vprašava jih, če jim je bilo všeč. Prav tako vprašava, če so spremenili mnenje glede pesništva.

TEMA: POEZIJA

RAZRED: 2. a

CILJI:

- učenci berejo pesmi,
- spoznajo pesem Vem, da sem krava in se o njej pogovarjajo,
- spoznajo pesem Krof,
- pesem analizirajo tako, da razmišljajo o pesmi,
- iščejo in ustvarjajo rime,
- poustvarjajo

POTEK UČNE URE:

1. Uvod

Učencem se predstaviva.

2. Pogovor o tem, kakšne pesmi poznajo, kaj sploh razumejo pod »pesem«. Vodiva jih do tega, da so to besedila, ki imajo kitice in rime. Učence vprašava, ali imajo radi pouk slovenščine, če se učijo pesmi.

3. Prebereva pesem Vem, da sem krava

S pomočjo vprašanj se pogovorimo o pesmi.

Ali imate radi živali?

O čem pesem govori?

Kje živali živijo?

Katere živali živijo na kmetiji?

O čem govori pesem?

Vam je pesem všeč.

4. Igra vislice.

Rešitev krof.

5. Napoved pesmi Krof.

5. Branje pesmi Krof.

6. Pogovor o pesmi,

7. Razdeliva učni list.

Učenci rešujejo učni list, pri tem jim pomagava.

8. Vprašava jih, če jim je bilo všeč. Prav tako vprašava, če so spremenili mnenje glede pesništva.